

PASTEBĖJIMAI DĖL
SPRENDIMŲ PAPILDOMAI
PRIDĖTI 10 TAŠKŲ PRIE
2025 METŲ VALSTYBINIŲ
BRANDOS EGZAMINŲ (VBE)
REZULTATŲ

2025 m. rugsėjo 2 d.

Nr. YE-281

Pakartotinai naudoti šį dokumentą leidžiama pagal „Creative Commons Attribution 4.0 International“ (CC BY 4.0) licenciją: pakartotinis naudojimas leidžiamas, jei tinkamai nurodoma autorystė ir pakeitimai.

Vertinimą atliko: Albina Radzevičiūtė, Aušra Stankuvienė, Julija Olifson, Laura Stračinskienė, Vaida Šaukeckienė.

Vertinimo ataskaita pateikta: Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui, Lietuvos Respublikos Seimo Švietimo ir mokslo komitetui, Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarijai, Lietuvos Respublikos Vyriausybei, Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijai, Nacionalinei švietimo agentūrai.

TURINYS

SANTRAUKA	4
PAGRINDINIAI PASTEBĖJIMAI	5
1. SPRENDIMAI DĖL VBE REZULTATŲ KOREKCIJŲ PRIIMTI TINKAMAI NEĮVERTINUS TEISĖS AKTŲ NUOSTATŲ IR GALIMO SPRENDIMŲ POVEIKIO	5
2. ABEJOTINI KOMITETŲ SPRENDIMŲ ARGUMENTAI DĖL PERNELYG AUKŠTOS VBE SLENKSTINIO PASIEKIMO LYGIO RIBOS	8
PRIEDAI.....	10
1 priedas. Aktualių teisės aktų santrauka	10
2 priedas. VBE rezultatų duomenys.....	18

SANTRAUKA

2025 m. liepos mėn. VBE vertinimo komitetai (Komitetai)¹ priėmė sprendimą prie kiekvieno abituriento gauto 2025 m. VBE, išskyrus lietuvių kalbos ir literatūros, galutinio taškų skaičiaus papildomai pridėti 10 taškų, nekeičiant maksimalaus įvertinimo (100 balų). Sprendimai priimti motyvuojant tuo, kad 35 taškų slenkstinio pasiekimų lygio riba yra pernelyg aukšta. Viešojoje erdvėje² sprendimai sulaukė kritikos dėl galimo realių abiturientų pasiekimų iškraipymo, netolygių sąlygų sukūrimo stojant į Lietuvos aukštąsias mokyklas ar teisinių principų pažeidimo. Generalinė prokuratūra³ ėmėsi spręsti, ar yra pagrindas taikyti Prokuratūros įstatyme numatytas viešojo intereso gynimo priemones, Seimo narių grupė⁴ dėl 2025 m. VBE vertinimo teisėtumo kreipėsi į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą. ŠMSM, siekdama išspręsti sukurtą problemą dėl papildomų prie VBE rezultatų pridėtų 10 taškų, nusprendė⁵ taikyti korekcijas apskaičiuojant konkursinį balą stojant į Lietuvos aukštąsias mokyklas (išskyrus lietuvių kalbos ir literatūros bei gimtosios kalbos egzaminus).

Susipažinę su Nacionalinės švietimo agentūros (NŠA) pateiktais Komitetų posėdžių, VBE rezultatų protokolais, NŠA pateiktais statistiniais duomenimis apie mokinius, laikiusius egzaminus prieš pridedant ir jau pridėjus papildomų 10 taškų, ankstesnių metų mokyklų VBE rezultatais ir atsižvelgdami į jų reikšmę valstybės švietimo sistemai, teikiame pagrindinius pastebėjimus:

- 1. Sprendimai dėl VBE rezultatų korekcijų priimti tinkamai neįvertinus teisės aktu nuostatų ir galimo sprendimų poveikio.** Komitetai galimai viršijo savo įgaliojimus (*ultra vires*), nes pakeitė egzaminų vertinimo tvarką, nustatytą kituose aukštesnės galios teisės aktuose. Tokios intervencijos kelia abejonių dėl teisinių ir švietimo principų laikymosi, nes buvo niveliuoti mokinių sugebėjimai, abiturientams sukurtos nevienodos konkurencinės sąlygos, o pats sprendimų priėmimas pakenkė teisinio reguliavimo ir priėmimo į Lietuvos aukštąsias mokyklas sistemai, jų stabilumui, prognozuojamumui ir patikimumui.
- 2. Abejotini Komitetų sprendimų argumentai dėl pernelyg aukštos VBE slenkstinio pasiekimo lygio ribos.** Sprendimas buvo grindžiamas tik padidėjusiu neišlaikiusiųjų skaičiumi, neįvertinant kitų veiksnių, tokių kaip didesnis egzaminus pasirinkusių mokinių skaičius ar jų pasirengimo lygis. Atlikta duomenų analizė parodė stiprią sąsają tarp mokyklos VBE vidurkio ir mokinių dalies, kuriems papildomi +10 taškų leido išlaikyti egzaminą. Tai patvirtina, kad rezultatų skirtumus lėmė ne vien pasikeitusi slenkstinė riba, bet ir bendras mokinių pasiekimų lygis. Nustatyta, kad matematikos B lygio egzaminą dėl papildomų taškų išlaikė 970 mokinių (17 proc. visų laikusiųjų), o A lygio – 1 670 mokinių (14 proc.); daugiau tokių mokinių buvo žemesnių rezultatų mokyklose.

¹ 2025-07-07 Matematikos, Gamtos mokslų, informatikos ir inžinerinių technologijų, Visuomeninio ugdymo VBE vertinimo komitetų sprendimai, 2025-07-11 Kalbų VBE vertinimo komiteto sprendimas.

² [Moksleiviai prabilo apie neteisę po taškų pridėjimo: štai kodėl į teismą nesikreips | tv3.lt](#), [Liberalai ketina kreiptis į teismą dėl abiturientams pridėtų 10 balų – bijo tarptautinio skandalo | tv3.lt](#), [ETAPLIUS – Lietuvos advokatų taryba: abiturientai turi pagrindą kreiptis į teismą dėl egzaminų rezultatų](#), [„Visi beveik šimtukininkai“ – ekspertai ragina kuo greičiau keisti griūvančią švietimo sistemą | tv3.lt](#)

³ [Bus vertinamas sprendimas keisti egzaminų rezultatus | Lietuvos Respublikos prokuratūra](#) (2025-07-22).

⁴ [Seimo TS-LKD frakcijos pranešimas: frakcijos nariai dėl egzaminų vertinimo teisėtumo kreipėsi į Lietuvos vyriausiąjį administracinį teismą - Iš frakcijų](#) (2025-08-19).

⁵ [V-808 Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2024 m. lapkričio 29 d. įsakymo Nr. V-1349 „Dėl Stojančių...](#)

PAGRINDINIAI PASTEBĖJIMAI

1. SPRENDIMAI DĖL VBE REZULTATŲ KOREKCIJŲ PRIIMTI TINKAMAI NEĮVERTINUS TEISĖS AKTŲ NUOSTATŲ IR GALIMO SPRENDIMŲ POVEIKIO

- ✓ Komitetai, priimdami sprendimus papildomai pridėti 10 taškų prie atitinkamų VBE galutinių rezultatų, galimai veikė viršydami jiems suteiktus įgaliojimus (*ultra vires*), nes pakeitė ir nustatė kitokią atitinkamų VBE vertinimo tvarką, nei buvo nustatyta ŠMSM patvirtintose Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrosiose programose (Bendrosios programos)⁶ ir Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos apraše⁷.

Švietimo įstatyme nustatyta, kad ŠMSM ministro įgaliota institucija (NŠA) ir savivaldybės vykdomoji institucija organizuoja mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas pasiekimų patikrinimus, be kita ko, ir VBE. VBE vertinimai vykdomi pagal ŠMSM patvirtintas Bendrąsias programas ir Aprašus. Vidurinio ugdymo programos dalykų VBE, įskaitant ir atskiras jų dalis, organizavimą, vykdymą, vertinimą ir priežiūrą reglamentuoja Aprašas. Asmens brandos egzaminų įvertinimai atitinka slenkstinį, patenkinamą, pagrindinį ar aukštesnįjį pasiekimų lygį ir jų ribas, nustatytas ŠMSM ministro tvirtinamose Bendrosiose programose. Šiose programose, Apraše ir NŠA direktoriaus patvirtintose VBE užduočių vertinimo instrukcijose (Instrukcijos) nustatyta mokinių pasiekimų vertinimo tvarka: vertinimo kriterijai, taškų sistema, vertinimo ribos ir jų konvertavimas į balus, pasiekimų lygiai ir jų ribos.

Įvertinus galiojantį teisinį reglamentavimą, kyla pagrįstų abejonių, ar Komitetų priimti sprendimai atitinka jų veiklos paskirtį, jiems suteiktus įgaliojimus, ar dera su Švietimo įstatyme ŠMSM ir jos įgaliotai institucijai NŠA nustatytomis funkcijomis ir suteiktais įgaliojimais, atsižvelgiant į Viešojo administravimo įstatyme⁸ nustatytą įstatymo viršenybės principą. Šis principas reiškia, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų⁹, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti jame išdėstytus teisinius pagrindus. Taip pat abejotina, ar Komitetų priimti sprendimai atitinka konstitucinį teisės aktų hierarchijos principą, reiškiantį, kad draudžiama žemesnės galios teisės aktais reguliuoti tuos visuomeninius santykius, kurie gali būti reguliuojami tik aukštesnės galios teisės aktais, taip pat ar atitinka teisinės valstybės, be kita ko, teisėtumo bei atsakingo valdymo principus, pagal kuriuos visos valstybės institucijos turi vykdyti savo funkcijas vadovaudamosi Konstitucija ir teise bei turi tinkamai įgyvendinti joms Konstitucijos ir įstatymų suteiktus įgaliojimus.

⁶ V-1269 Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo (suvestinė redakcija, galiojusi nuo 2025-04-10 iki 2025-08-31).

⁷ V-1187 Dėl Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo (suvestinė redakcija, galiojusi nuo 2025-02-08 iki 2025-07-15).

⁸ VIII-1234 Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2024-01-01).

⁹ Viešojo administravimo įstatymo 5 str. 1 d. 1 p.

- ✓ Pagal Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų darbo reglamento ¹⁰ (Reglamentas) 7.1 punktą, VBE pasiekimų lygių (slenkstinio, patenkinamo, pagrindinio ir aukštesniojo) ribų, kurias patvirtino ŠMSM ministras Bendrosiose programose, keitimas perleidžiamas Komitetams, todėl toks reglamentavimas gali būti vertinamas kaip teisės aktų hierarchijos principo neatitikimas, kai žemesnės teisinės galios Reglamentas keičia aukštesnės galios Švietimo įstatyme nustatytą reguliavimą, o ŠMSM ministras perduoda jam įstatymu suteiktus įgaliojimus pavaldžiam (atskaitingam) subjektui.
- ✓ Komitetai, priimdami sprendimus prie VBE rezultatų pridėti papildomus 10 taškų, rėmėsi Reglamento 7.4 punktu, numatančiu, kad Komitetas priima sprendimus dėl nereglamentuotų atitinkamų VBE dalių kandidatų darbų vertinimo procedūrų. Kadangi egzaminų vertinimo procedūros yra reglamentuotos ŠMSM ministro įsakymuose, jo patvirtintame Apraše ir Programose, taip pat NŠA direktoriaus įsakymais patvirtintose mokinių darbų vertinimo instrukcijose (šiuose teisės aktuose nustatyti egzaminų užduotis vertinantys subjektai, vertinimo principai, taškų suteikimas, vertinimo procesas ir procedūros), kyla pagrįstų abejonių, ar Komitetai, priimdami sprendimus, taikė tinkamą teisinį pagrindą. Pažymėtina, kad pagal statusą ir įgaliojimus Komitetai gali koreguoti VBE vertinimą tik Reglamento 7.3 p. nustatytu atveju, t. y. Komitetai gali priimti sprendimą nevertinti atitinkamos VBE užduoties dalies ar atskiro klausimo (uždavinio), kai užduotyje nustatoma spausdinimo, tiražavimo, skaitmeninio pateikimo elektroninėje užduočių atlikimo sistemoje ir (ar) dalykinė klaida.
- ✓ Reglamento 7.4 punkto nuostata kelia abejonių dėl jos atitikties teisėkūros principams, ypač aiškumo ir sistemiškumo. Ši nuostata, suteikianti Komitetams neapibrėžtą diskreciją priimti sprendimus dėl nereglamentuotų atitinkamų VBE dalių kandidatų darbų vertinimo procedūrų, nedera su Aprašo ir Instrukcijų nuostatomis, kuriose reglamentuotos vertinimo procedūros, joje nenurodyti jos taikymo atvejai.
- ✓ Komitetų sprendimai pridėti papildomų 10 taškų prie atitinkamų VBE rezultatų abejotini dėl šių teisinių principų įgyvendinimo:
 - lygiateisiškumo, nes buvo sukurtos nevienodos konkurencinės sąlygos dėl valstybės finansuojamų vietų aukštesiose mokyklose tarp papildomus taškus gavusių mokinių ir ypač aukštus rezultatus (surinkusių 95 ir daugiau taškų) pasiekusių mokinių, kurie negavo papildomų taškų, taip pat tarp ankstesnių metų ir užsienio švietimo programas baigusių abiturientų, kuriems papildomi taškai nebuvo suteikti;
 - teisės į aukštąjį mokslą pagal sugebėjimus ir rezultatų diferencijavimo, kurie svarbūs nustatant realius mokinių akademinius pasiekimus;
 - teisėtų lūkesčių, teisinio reguliavimo stabilumo ir prognozuojamumo, nes Komitetų sprendimai, keičiantys VBE egzaminų vertinimo tvarką, priimti po VBE rezultatų įvertinimo. Toks sprendimų priėmimas galimai pažeidžia teisės normų galiojimo laike logiką. Pagal teismų formuojamą praktiką, teisės norma ar sprendimas negali būti taikomi faktinėms aplinkybėms, susiklosčiusioms iki jos įsigaliojimo ar priėmimo, konkrečiu atveju neįvertinus jų taikymo proporcingumo ir būtinumo, jos grįžtamoji galia neleidžiama (*lex retro non agit*).

¹⁰ [V-899 Dėl Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų darbo reglamento patvirtinimo](#) (suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2025-04-26).

- ✓ Nors ŠMSM įvertino dėl 2025 m. VBE rezultatų korekcijų sudarytas nevienodas konkurencines sąlygas 2025 m. stojant į Lietuvos aukštąsias mokyklas ir priėmė atitinkamus sprendimus, papildomų 10 taškų sprendimas turės ilgalaikių pasekmių priėmimo į Lietuvos aukštąsias mokyklas sistemos stabilumui. Ateityje aukštosioms mokykloms ir ŠMSM teks spręsti, kaip užtikrinti sąžiningą konkurenciją tarp skirtingų laidų abiturientų, o nuolatinės korekcijos būtinybė mažins sistemos prognozuojamumą ir patikimumą.

2. ABEJOTINI KOMITETŲ SPRENDIMŲ ARGUMENTAI DĖL PERNELYG AUKŠTOS VBE SLENKSTINIO PASIEKIMO LYGIO RIBOS

Komitetų posėdžių protokoluose nurodoma, kad „<...> egzaminų slenkstinio pasiekimų lygio riba yra per aukšta“ ir siekiant „užtikrinti visų egzamine dalyvavusių kandidatų lygias galimybes“, buvo pasiūlyta prie kiekvieno kandidato gauto galutinio taškų skaičiaus (išskyrus lietuvių kalbos ir literatūros egzamine) pridėti 10 taškų.

Teiginys dėl pernelyg aukštos slenkstinės ribos grindžiamas tik vienu rodikliu – padidėjusiu egzaminų neišlaikiusiųjų skaičiumi, neįvertinant kitų tai lėmusių veiksnių: 2025 m. reikšmingai padidėjusio VBE laikusių abiturientų skaičius, moksleivių pasirengimo laikyti VBE. Komitetų posėdžių prieduose nepateikta analizė, kiek ir kokie konkrečiai rodikliai (ne tik neišlaikiusiųjų dalis), esant skirtingiems sprendimo scenarijams, būtų artimesni ar nutolę nuo istorinės rezultatų dinamikos. Tai svarbu užtikrinant vienodas skirtingų abiturientų laidų galimybes konkuruojant dėl studijų vietų. Be to, nei Komitetų sprendimuose, nei jų priėmimui įtakos turėjusioje analitinėje statistinėje informacijoje nenurodyta, kas įprastai yra atliekama, ar svarstytos alternatyvios priemonės ir galimas jų poveikis rezultatų struktūrai bei ilgalaikiam vertinimo sistemos stabilumui.

Komitetų priimtas sprendimas buvo pagrįstas neįvertinus jo poveikio pasiekimų struktūros nuoseklumui.

Preliminarių VBE rezultatų analizė rodo, kad, nepridėjus papildomų taškų, 2025 m. pasiekimų pasiskirstymas būtų buvęs nuoseklesnis ir artimesnis ankstesnių metų rezultatams, nei po šiemet taikytos intervencijos.

2025 m. „šimtukais“ įvertintų VBE skaičius, pridėjus 10 taškų, išaugo beveik 4 kartus: šimtu balų įvertintų valstybinių brandos egzaminų skaičius nuo 2023 ir 2024 m. įprasto ~1 400 „šimtukų“ išaugo iki beveik 5 900¹¹. „Šimtukais“ įvertintų abiturientų skaičiaus metinis augimas skirtingose disciplinose – nuo 1,5 iki 40 kartų. Nepridėjus 10 papildomų taškų, „šimtukų“ skaičius būtų žemesnis (apie 900) ir panašesnis į ankstesnius metų rezultatus.

ŠMSM argumentuojant papildomų 10 taškų pridėjimą, nurodomas žemesnis nei ankstesniais metais išlaikymo procentas (nepridėjus taškų), tačiau neatskleidžiama išskirtinė aplinkybė, kad egzaminus laikusių abiturientų skaičius atskirose disciplinose 2025 m. stipriai išaugo, pavyzdžiui: matematika (A+B) + 19 proc., istorija +19 proc., biologija +47 proc., geografija +55 procentai. Palyginimui VBE laikusiųjų metinis skaičiaus pokytis 2024 m. buvo daug menkesnis, reikšmingiau paaugo tik fizikos ir chemijos VBE laikusiųjų skaičiai (atitinkamai 13 ir 31 proc.) (1 lentelė).

Pridėjus papildomus 10 taškų, dirbtinai pagerintas ne tik VBE išlaikymo procentas, bet ir reikšmingai padidintas VBE išlaikiusiųjų skaičius, palyginti su ankstesniais metais (išskyrus matematikos VBE, kur išlaikiusiųjų skaičius pridėjus 10 taškų tapo artimesnis 2023 m.) (2 lentelė).

¹¹ Sumuojant VBE, kuriuos pasirinko laikyti bent 1 000 abiturientų.

Nors Komitetai, prieš priimdami sprendimą, turėjo galimybę įvertinti VBE rezultatų priežastis, tačiau pasirinktas argumentas dėl pernelyg aukštos slenkstinės ribos nebuvo pagrįstas išsamia analize.

Papildomai pridėti 10 taškų paveikė didžiąją dalį bendrojo ugdymo įstaigų: matematikos B lygio VBE papildomi balai padėjo išlaikyti egzaminą 258 mokyklų moksleiviams iš 370 (70 proc.), o moksleivių, kuriems pridėti taškai lėmė VBE išlaikymą, dalis mokyklose svyravo nuo 4 iki 100 proc., iš viso 970 moksleivių (17 proc. visų laikusiųjų). Matematikos A lygio VBE papildomi taškai padėjo išlaikyti egzaminą moksleiviams iš 294 mokyklų (tai sudaro 82 proc. mokyklų), iš viso 1 670 moksleivių (14 proc. visų laikusiųjų).

2023–2025 m. VBE rezultatų analizė rodo, kad prie didesnio 2025 m. neišlaikiusiųjų procento reikšmingai prisidėjo išaugęs egzaminus laikusiųjų skaičius mokyklose, kurių mokinių VBE rezultatai buvo žemesni. Koreliacinė analizė patvirtino neigiamą ir statistiškai reikšmingą sąsają tarp mokyklos VBE rezultatų vidurkio ir egzaminą laikusiųjų skaičiaus pokyčio (pvz., matematikos VBE: koreliacijos koeficientas $r = -0,30$; $p < 0,001$) ([1 pav.](#)). Tai reiškia, kad egzaminą pasirinkusių mokinių skaičiaus augimas labiau būdingas žemesnių vidutinių rezultatų mokykloms, tačiau į šią aplinkybę nebuvo atsižvelgta argumentuojant sprendimą papildomai pridėti 10 taškų.

Atlikta rezultatų analizė taip pat parodė, kad didžiausia mokinių, kuriems +10 taškų leido išlaikyti egzaminą, dalis būdinga žemesnių rezultatų mokykloms. Koreliacinė analizė tarp mokyklos VBE vidurkio ir mokinių, kuriems papildomi taškai padėjo išlaikyti egzaminą, dalies parodė stiprią neigiamą priklausomybę ($r = -0,66$), t. y. mažesnį VBE vidurkį ankstesniais metais turėjusiose mokyklose daugiau moksleivių išlaikė egzaminą tik dėl intervencijos ([2 pav.](#)).

Šie duomenys patvirtina, kad egzaminų rezultatų skirtumus lemia ne vien slenkstinio pasiekimo riba, bet ir tokie struktūriniai veiksniai kaip bendras mokinių pasiekimų lygis. Sprendimas koreguoti rezultatus, remiantis ribotu rodiklių vertinimu ir nepagrindžiant išsamia analize, kelia riziką vertinimo sistemos patikimumui.

PRIEDAI

„Pastebėjimai dėl sprendimų
papildomai pridėti 10 taškų prie 2025
metų valstybinių brandos egzaminų
(VBE) rezultatų“

1 priedas

Aktualių teisės aktų santrauka

Dėl pagrindinių subjektų, dalyvaujančių valstybinių egzaminų vertinimo procese, kompetencijos ir įgaliojimų

Švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme¹², be kita ko, nustatyta, kad ŠMSM formuoja valstybinę švietimo politiką, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jos įgyvendinimą, rengia švietimo politikos pažangos uždavinius įgyvendinančias nacionalines plėtros programas, organizuoja, koordinuoja ir kontroliuoja jų įgyvendinimą bei **atsako už švietimo kokybę** (56 straipsnio 1 dalis).

ŠMSM nuostatuose¹³, be kita ko, nustatyta, kad ministerijos tikslas yra **formuoti** valstybės politiką švietimo (formaliojo ir neformaliojo švietimo, švietimo pagalbos, kvalifikacijų sistemos ir kompetencijų pripažinimo, vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros) srityje, **organizuoti, koordinuoti ir kontroliuoti** jos įgyvendinimą (7.1 papunktis). Be kita ko, **ŠMSM** ministras yra atsakingas už jam pavestas valdymo sritis, kurias nustato Vyriausybės įstatymas, kiti įstatymai ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai (15 punktas).

ŠMSM, siekdama jai nustatytų veiklos tikslų ir atlikdama jos kompetencijai priskirtas funkcijas, turi teisę sudaryti iš ministerijų, kitų valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų, mokslo ir studijų institucijų, sporto organizacijų atstovų (susitarus su tų įstaigų, institucijų ir organizacijų vadovais) **komisijas arba darbo grupes, rengiančias** įstatymų, Vyriausybės nutarimų ir kitų teisės aktų **ŠMSM** kompetencijos klausimais **projektus ir nagrinėjančias** kitas **ŠMSM** sprendžiamas **problemas** (10.4 papunktis).

Nacionalinė švietimo agentūra

Nacionalinės švietimo agentūros nuostatuose¹⁴, be kita ko, nustatyta, kad NŠA yra įstaiga prie **ŠMSM** (1 punktas), kuri veikia **ŠMSM** ministro pavestose švietimo valdymo srityje, įgyvendindama švietimo politiką pagal nustatytus veiklos tikslus (6 punktas). Vienas iš NŠA veiklos tikslų – **vykdyti mokinių pasiekimų vertinimą**, analizuoti mokinių pasiekimų rezultatus, parinkti ir įgyvendinti tinkamas priemones mokinių pasiekimams gerinti (9.3 papunktis).

NŠA, siekdama šio tikslo, **organizuoja brandos egzaminų**, pagrindinio ugdymo, nacionalinių ir kitų pasiekimų patikrinimų vykdymą ir **vertinimą, rengia su tuo susijusius**

¹² [L-1489 Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas](#) (suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2025-01-01 iki 2025-12-31).

¹³ [914 Dėl Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerijos nuostatų patvirtinimo](#) (suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2025-01-01).

¹⁴ [V-573 Dėl Nacionalinės švietimo agentūros nuostatų patvirtinimo](#) (suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2024-11-23).

teisės aktus ar jų projektus (12.1 papunktis). Vykdam šią funkciją, NŠA direktorius, be kita ko, įsakymu tvirtina VBE užduočių aprašus, vertinimo kriterijus, **mokinių darbų vertinimo instrukcijas** (pvz., NŠA direktoriaus 2025-06-04 įsakymu Nr. VK-542¹⁵ patvirtinta „2025 m. matematikos (A) VBE I dalies elektroninės užduoties mokinių darbų vertinimo instrukcija“, kurioje nustatyta taškų skyrimo tvarka).

PATVIRTINTA
Nacionalinės švietimo agentūros direktoriaus
2025 m. birželio 4 d. įsakymu Nr. VK-542

**2025 M. MATEMATIKOS (A) VBE I DALIES ELEKTRONINĖS UŽDUOTIES
MOKINIŲ DARBŲ VERTINIMO INSTRUKCIJA**

Uždavinio nr.	Atsakymas	Taškai	Pastabos
1	Pažymėtas teisingas atsakymas: $A \cup B = [-4; 8]$	1	Už teisingą atsakymą.
2	Pažymėtas teisingas atsakymas: $y = x^3$	1	Už teisingą atsakymą.
3.1	Įrašytas teisingas atsakymas: -1	1	Už teisingą atsakymą.
3.2	Įrašytas teisingas atsakymas: 128	1	Už teisingą atsakymą.
4	Įrašytas teisingas atsakymas: $x = $ 4	1	Už teisingą atsakymą.
5	Įrašytas teisingas atsakymas: $x = $ -23	1	Už teisingą atsakymą.
6	Pažymėtas teisingas atsakymas: $\frac{1}{x^2 + 2x + 4}$	1	Už teisingą atsakymą.
7	Įrašytas teisingas atsakymas: $x = $ -5	1	Už teisingą atsakymą.
8	Įrašytas teisingas atsakymas: $a = $ 15	1	Už teisingą atsakymą.
9	Pažymėtas teisingas atsakymas: $g(x) = \left(\frac{1}{2}\right)^x$	1	Už teisingą atsakymą.
10	Pažymėti du teisingi atsakymai: 2; -4; 8; -16	2	Po vieną tašką skiriama už kiekvieną teisingą atsakymą.

NŠA, kaip švietimo, mokslo ir sporto ministro įgaliota institucija, vertina mokymosi pasiekimus, **organizuoja** mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas pasiekimų patikrinimus (brandos egzaminus, pasiekimų patikrinimus baigus pagrindinio ugdymo programą, nacionalinius mokinių pasiekimų patikrinimus ir kitus mokymosi pasiekimų patikrinimo būdus) pagal **ŠMSM** ministro patvirtintas bendrąsias programas ir mokymosi pasiekimų patikrinimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašus, mokinių pasiekimų tyrimus (Švietimo įstatymo 38 straipsnio 2 ir 4 dalys).

Be to, NŠA, vadovaudamasi **Aprašo**¹⁶ nustatyta tvarka, skaičiuoja kandidatų galutinius VBE rezultatus taškais bei parengia ir patvirtina VBE dalių rezultatų protokolus (Aprašo 123 punktas).

Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetai

Apraše, be kita ko, nustatyta, kad VBE dalių vertinimo klausimams spręsti sudaromi **kalbų, tikslųjų mokslų, gamtamokslinio ir technologinio ugdymo, visuomeninio ugdymo**

¹⁵ Nacionalinė švietimo agentūra - » Vertinimo instrukcijos.

¹⁶ V-1187 Dėl Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo (suvestinė redakcija, galiojusi nuo 2025-02-08 iki 2025-07-15).

valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetai (Komitetai), į kuriuos įtraukiami atitinkamų VBE vertinimo komisijų pirmininkai, ŠMSM, NŠA, Lietuvos aukštųjų mokyklų asociacijos bendrajam priėmimui organizuoti, tautinių mažumų atstovai, atitinkamų dalykų mokytojų asociacijų ar kitų mokytojų organizacijų atstovai, atitinkamų dalykų mokytojai ekspertai, aukštųjų mokyklų dėstytojai, atitinkamų dalykų ekspertai. Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų sudėtį ir darbo reglamentą tvirtina **ŠMSM** ministras. VBE priskyrimą atitinkamam vertinimo komitetui nustato VBE vertinimo komitetų darbo reglamentas (116 punktas).

Reglamente¹⁷, be kita ko, nustatyta, kad **Reglamentas nustato** valstybinių brandos egzaminų priskyrimą Komitetams, **Komitetų** sudėtį, **funkcijas**, Komitetų narių teises ir Komitetų darbo organizavimą. Komitetai savo veikloje vadovaujasi Aprašu (2 punktas), Komitetų dokumentų projektus rengia, dokumentus ir posėdžių protokolus tvarko NŠA (3 punktas), Komiteto vardinę sudėtį NŠA teikimu tvirtina bei Komiteto pirmininką, pavaduotoją ir sekretorių skiria švietimo, mokslo ir sporto ministras (5 punktas).

Reglamente, be kita ko, nustatyta Komitetų kompetencija priimti atitinkamus sprendimus, t. y. **Komitetas priima sprendimus dėl:**

7.1. atitinkamo VBE **išlaikymo ribos**, t. y. slenkstinio, patenkinamo, pagrindinio bei aukštesniojo **pasiekimų lygių ribų nustatymo**;

7.2. kandidato darbo nevertinimo, kai galutinio sprendimo priėmimą nustato VBE organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašas;

7.3. atitinkamo VBE užduoties dalies ar atskiros klausimo (uždavinio) nevertinimo, kai nustatoma spausdinimo, tiražavimo, skaitmeninio pateikimo elektroninėje užduočių atlikimo sistemoje ir / ar dalykinė klaida užduotyje;

7.4. nereglamentuotų atitinkamų valstybinių brandos egzaminų dalių kandidatų darbų vertinimo procedūrų.

Be kita ko, Aprašo 121 p. nustatyta, kad konkrečias VBE rezultatų skelbimo datas per tris dienas nuo **Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komiteto** posėdžio, patvirtinusio rezultatus, dienos nustato NŠA direktorius.

Aprašo 123.1 p. nustatyta, kad NŠA, skaičiuodama kandidato galutinį VBE rezultatą, sumuoja 2023–2024 mokslo metais laikyto tarpinio patikrinimo arba 2024–2025 mokslo metais kandidato perlaikytos VBE pirmosios dalies rezultatą ir VBE antrosios dalies **rezultatą taškais**.

Aprašo 123.2 p. nustatyta, kad NŠA parengia ir patvirtina VBE dalių rezultatų protokolus ir perduoda juos mokyklų, kurių kandidatai laikė valstybinius brandos egzaminų dalis, vadovams.

Dėl valstybinių brandos egzaminų rezultatų skaičiavimo, pasiekimų ribų bei vertinimo tikslų

Lietuvos Respublikos **švietimo įstatyme**¹⁸ nustatyta, kad vidurinis išsilavinimas įgyjamas baigus vidurinio ugdymo programą ir išlaikius du valstybinius brandos egzaminus: lietuvių

¹⁷ V-899 Dėl Valstybinių brandos egzaminų vertinimo komitetų darbo reglamento patvirtinimo (suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2025-04-26).

¹⁸ I-1489 Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2025-01-01 iki 2025-12-31).

kalbos ir literatūros ir mokinio pasirinktą brandos egzaminą, išskyrus atvejus, kai asmuo ŠMSM ministro nustatytais atvejais yra atleidžiamas nuo brandos egzaminų. Vidurinį išsilavinimą įgijusių asmenų **mokymosi rezultatai** apibendrinami ir fiksuojami **dalykų metiniais ir išlaikytų brandos egzaminų įvertinimais**. Asmens brandos egzaminų įvertinimai atitinka slenkstinį, patenkinamą, pagrindinį ar aukštesnįjį pasiekimų lygius ir jų ribas, nustatytas ŠMSM ministro tvirtinamose bendrosiose programose (11 straipsnio 5 dalis). Bendrojo ugdymo programose dalyvaujančių mokinių **mokymosi pasiekimų vertinimas ir vertinimo rezultatų panaudojimas** reglamentuojamas švietimo ir mokslo ministro nustatyta tvarka (38 straipsnio 3 dalis); ŠMSM ministro įgaliota institucija ir savivaldybės vykdomoji institucija organizuoja mokymosi pagal bendrojo ugdymo programas pasiekimų patikrinimus (brandos egzaminus, pasiekimų patikrinimus baigus pagrindinio ugdymo programą, nacionalinius mokinių pasiekimų patikrinimus ir kitus mokymosi pasiekimų patikrinimo būdus) **pagal švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintas bendrąsias programas ir mokymosi pasiekimų patikrinimų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašus, mokinių pasiekimų tyrimus**. Šie mokymosi pasiekimų patikrinimai organizuojami vienodi visų mokomųjų kalbų mokyklų mokiniams, nepažeidžiant lygių galimybių principo, o mokiniams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių (išskyrus atsirandančius dėl išskirtinių asmens gabumų), pritaikomi švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka. **Nacionaliniai mokinių pasiekimų patikrinimai organizuojami ŠMSM ministro nustatyta tvarka** (38 straipsnio 4 dalis). Mokinys turi teisę į nešališką mokymosi pasiekimų įvertinimą (46 straipsnio 1 dalies 8 punktas).

Bendrosiose programose¹⁹ nustatytos atitinkamų VBE **išlaikymo ribos** ir slenkstinio, patenkinamo, pagrindinio bei aukštesniojo **pasiekimų lygiai**: mokinio VBE įvertinimas, siekiantis 40 balų, atitinka slenkstinį pasiekimų lygį, 41–49 balus – patenkinamą pasiekimų lygį, 50–85 balus – pagrindinį pasiekimų lygį, 86–100 balų – aukštesnįjį pasiekimų lygį (27 punktas).

Bendrosiose programose taip pat nustatyta:

- mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimu siekiama švietimo politikos formuotojams: vertinimo informaciją naudoti stebėsenos, nacionalinės pažangos rodikliams, visos švietimo sistemos būklei vertinti ir prognozuoti, kaitai inicijuoti (16.6 papunktis);
- mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimas yra svarbi ugdymo proceso dalis visais mokymosi etapais. Mokytojas, planuodamas bendrosios programos įgyvendinimą, pirmiausia numato, kokių ugdymo rezultatų siekia, kokių pasiekimų įrodymų reikės, norint įsitikinti, jog ugdymo tikslai yra pasiekti, kokiais metodais bus renkami įrodymai, kaip jie padės įvertinti mokinių pasiekimų lygį. Vėliau numatoma, ko ir kaip bus mokoma ir mokomasi, siekiant ugdymo tikslų. Mokiniai iš anksto supažindinami su vertinimo kriterijais ir skirtingų pasiekimų lygių reikalavimais, aprašytais bendrosiose programose (19 punktas);
- baigus ugdymo programos dalį ir įvertinus mokinių pasiekimus, vertinimo rezultatai tampa naujo mokymosi etapo pagrindu, svarbia informacija apie mokinių įgytus kompetencijų pasiekimus, jiems pasiekti taikytų mokymo ir mokymosi būdų veiksmingumo įrodymu (24 punktas);

¹⁹ V-1269 Dėl Priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio ir vidurinio ugdymo bendrųjų programų patvirtinimo (suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2025-04-10 iki 2025-08-31).

– vertinant mokinių pasiekimus vadovaujamosi profesine etika, užtikrinančia teisingą visų mokinių pasiekimų vertinimą (26 punktas).

Apraše nustatyta, kad vertinama pagal nustatytas vertinimo normas (vertinimo instrukcijas), parengtas kartu su valstybinio brandos egzamino dalies užduotimi (106 punktas). Kaip minėta, NŠA direktorius įsakymu tvirtina valstybinių brandos egzaminų užduočių aprašus, vertinimo kriterijus, **mokinių darbų vertinimo instrukcijas** (pvz., NŠA direktoriaus 2025-06-04 įsakymu Nr. VK-542 patvirtinta „2025 m. matematikos (A) VBE I dalies elektroninės užduoties mokinių darbų vertinimo instrukcija“), kuriose nustatyta aiški taškų suteikimo tvarka pagal atitinkamas užduotis.

Pažymėtina, kad Apraše taip pat nustatytas minimalus taškų skaičius, reikalingas siekiant išlaikyti VBE, ir VBE vertinimo taškų konvertavimo į balus formulė: **VBE dalių rezultatų suma yra 100 taškų. VBE laikomas išlaikytu kandidatui surinkus 35 taškus iš 100 galimų taškų.** VBE vertinimo taškai nuo 35 iki 95 imtinai konvertuojami į balus pridedant penkis prie surinkto taškų skaičiaus (taikant formulę $f(x) = x + 5$, kur x yra kandidato surinktų taškų suma (arba skaičius) nuo 35 iki 95 imtinai, $f(x)$ – valstybinio brandos egzamino įvertinimas balais), o nuo 96 iki 100 taškų imtinai – į 100 balų įvertinimą. Neišlaikysiajam VBE rezultatų protokole įrašoma „Neišlaikyta“ (Aprašo 123.1 papunktis).

Be to, **papildomos taškų skaičiavimo taisyklės**, pritaikant atitinkamą koeficientą, sumuojant galutinį lietuvių kalbos ir literatūros bei matematikos valstybinio brandos egzamino rezultatą, nustatytos ir Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro įsakymuose: pvz., 2024-07-10 įsakymu Nr. V-758 patvirtinta nauja įsakymo „Dėl Valstybinių brandos egzaminų organizavimo ir vykdymo tvarkos aprašo patvirtinimo“ redakcija, kurioje nustatyta taikyti atitinkamą koeficientą, sumuojant galutinį lietuvių kalbos ir literatūros valstybinio brandos egzamino rezultatą²⁰; 2025-02-07 įsakymu Nr. V-137 nustatyta taikyti atitinkamą koeficientą, sumuojant galutinį matematikos valstybinio brandos egzamino rezultatą²¹.

Dėl konkursinio balo sudarymo ir kitas aktualus reglamentavimas

Lietuvos Respublikos Konstitucijoje²² nustatyta, kad aukštasis mokslas prieinamas visiems pagal kiekvieno žmogaus sugebėjimus. Gerai besimokantiems piliečiams

²⁰ V-758 Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 11 d. įsakymo Nr. V-1187 „Dėl Valstybinių...: Įsakymo 2.2. p., be kita ko, nustatyta, kad šio įsakymo 1 punktu patvirtinto Aprašo 123 punkto nustatyta tvarka sumuojant galutinį lietuvių kalbos ir literatūros pagal Vidurinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros išplėstinio (A) kurso bendrąją programą valstybinio brandos egzamino rezultatą ir lietuvių kalbos ir literatūros pagal Vidurinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros bendrojo (B) kurso bendrąją programą valstybinio brandos egzamino rezultatą 2023–2024 mokslo metais laikyto lietuvių kalbos ir literatūros pagal Vidurinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros išplėstinio (A) kurso bendrąją programą pirmojo tarpinio patikrinimo ir lietuvių kalbos ir literatūros pagal Vidurinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros bendrojo (B) kurso bendrąją programą pirmojo tarpinio patikrinimo rezultatas taškais perskaičiuojamas kaip atitinkamas lietuvių kalbos ir literatūros pagal Vidurinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros išplėstinio (A) kurso bendrąją programą valstybinio brandos egzamino pirmosios dalies arba lietuvių kalbos ir literatūros pagal Vidurinio ugdymo lietuvių kalbos ir literatūros bendrojo (B) kurso bendrąją programą pirmosios dalies **rezultatas kiekvieno asmens surinktų taškų skaičių dauginant iš koeficiento 1,5.**

²¹ V-137 Dėl švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 11 d. įsakymo Nr. V-1187 „Dėl Valstybinių...: Įsakymo 1 p., be kita ko, nustatyta, kad šio įsakymo 1 punktu patvirtinto Aprašo 123 punkto nustatyta tvarka sumuojant galutinį matematikos pagal Vidurinio ugdymo matematikos išplėstinio (A) kurso bendrąją programą (toliau – matematikos (A)) valstybinio brandos egzamino rezultatą taškais ar matematikos pagal Vidurinio ugdymo matematikos bendrojo (B) kurso bendrąją programą (toliau – matematikos (B)) valstybinio brandos egzamino rezultatą taškais prie 2023–2024 mokslo metais laikyto matematikos (A) pirmojo tarpinio patikrinimo ar matematikos (B) pirmojo tarpinio patikrinimo rezultato taškais pridedamas 2024–2025 mokslo metais laikyto matematikos (A) valstybinio brandos egzamino antrosios dalies arba matematikos (B) antrosios dalies rezultatas, **padaugintas iš koeficiento 1,34.**

²² Lietuvos Respublikos Konstitucija (suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2022-05-22).

valstybinėse aukštosiose mokyklose **laiduojamas nemokamas mokslas** (41 straipsnis); įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs (29 straipsnis).

Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatyme²³, be kita ko, nustatyta, kad studijos yra grindžiamos aukštųjų mokyklų ir studentų sąžiningos konkurencijos principu (3 straipsnio 2 dalies 7 punktas).

Į aukštosios mokyklos pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų programas konkurso būdu **priimami ne žemesnį kaip vidurinį išsilavinimą turintys asmenys** (59 straipsnio 1 dalis).

Konkursinio balo sudarymo principus ir kitus kriterijus **aukštosios mokyklos skelbia kiekvienais metais iki gruodžio 1 dienos, likus ne mažiau kaip 6 mėnesiams iki priėmimo į aukštąsias mokyklas pradžios**. Mažiausią stojamąjį konkursinį balą aukštosios mokyklos skelbia kiekvienais metais ne vėliau kaip iki birželio 1 dienos (59 straipsnio 4 dalis).

Stojančiųjų priėmimui į trumposios pakopos, pirmosios pakopos ir vientisųjų studijų valstybės finansuojamas studijų vietas ir pretenduojančių į studijų stipendijas sudaromos dvi konkursinės eilės. Šios **konkursinės eilės sudaromos ŠMSM ministro nustatyta tvarka**, įvertinus valstybinių aukštųjų mokyklų siūlymus, ir **paskelbiamos kiekvienais metais iki gruodžio 1 dienos, likus ne mažiau kaip 6 mėnesiams iki priėmimo į aukštąsias mokyklas pradžios**. Konkursinėse eilėse esančių stojančiųjų konkursinis balas skaičiuojamas iš **brandos egzaminų, mokymosi ir kitų specialiųjų gebėjimų įvertinimo rezultatų** (77 straipsnio 1 dalis).

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad **konstitucinis teisinės valstybės principas** integruoja įvairias Konstitucijoje įtvirtintas, jos saugomas ir ginamas vertybes, taip pat kad šio principo turinys atsiskleidžia įvairiose Konstitucijos nuostatose; jo esmė – teisės viešpatavimas; **konstitucinis teisinės valstybės principas – itin talpus, jis apima daug įvairių tarpusavyje susijusių imperatyvų** (*inter alia* 2010 m. birželio 29 d., 2015 m. lapkričio 19 d., 2020 m. gruodžio 7 d. nutarimai). Neatsiejami teisinės valstybės principo elementai yra **teisėtų lūkesčių apsauga, teisinis tikrumas ir teisinis saugumas**; šie konstituciniai principai numato valstybės pareigą užtikrinti teisinio reguliavimo tikrumą ir stabilumą, apsaugoti asmenų teises, gerbti teisėtus interesus ir teisėtus lūkesčius, vykdyti priimtus įsipareigojimus asmeniui (*inter alia* 2003 m. kovo 4 d., 2013 m. vasario 15 d., 2021 m. liepos 16 d. nutarimai). Aiškindamas konstitucinį teisinės valstybės principą, Konstitucinis Teismas ne kartą yra pažymėjęs, kad iš šio principo, kitų konstitucinių imperatyvų kyla reikalavimas įstatymų leidėjui, kitiems teisėkūros subjektams paisyti iš Konstitucijos kylančios **teisės aktų hierarchijos**, *inter alia* reiškiantis, kad draudžiama žemesnės galios teisės aktais reguliuoti tuos visuomeninius santykius, kurie gali būti reguliuojami tik aukštesnės galios teisės aktais, be kita ko, poįstatyminiais teisės aktais reguliuoti santykius, kurie turi būti reguliuojami tik įstatymais (*inter alia* 2015 m. rugsėjo 29 d., 2022 m. spalio 12 d., 2023 m. balandžio 26 d. nutarimai). Konstitucinis Teismas taip pat yra pažymėjęs, jog Konstitucijoje įtvirtintas **atsakingo valdymo principas** reiškia tai, kad visos valstybės institucijos ir pareigūnai turi vykdyti savo funkcijas vadovaudamiesi Konstitucija, teise, veikdami Tautos ir Lietuvos valstybės interesais, turi tinkamai įgyvendinti jiems Konstitucijos ir įstatymų suteiktus įgaliojimus (*inter alia* 2015 m. lapkričio 19 d., 2016 m. liepos 8 d., 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimai).

²³ XI-242 Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymas (suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2025-01-01 iki 2025-08-31).

Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatyme²⁴, be kita ko, nustatyti principai, kuriais turi būti vadovaujama teisėkūroje, t. y., be kita ko, turi būti vadovaujama **atvirumo ir skaidrumo principu**, reiškiančiu, kad teisėkūra turi būti vieša, su bendraisiais interesais susiję teisėkūros sprendimai negali būti priimami visuomenei nežinant ir neturint galimybių dalyvauti, valstybės politikos tikslai, teisinio reguliavimo poreikis ir teisėkūroje dalyvaujantys subjektai turi būti žinomi, visuomenei ir interesų grupėms sudarytos sąlygos teikti pasiūlymus dėl teisinio reguliavimo visose teisėkūros stadijose, taip pat turi būti žinomi teisės aktų projektų rengimą inicijavę, teisės aktų projektus parengę, numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimą atlikę subjektai ir galiojančio teisinio reguliavimo poveikio *ex post* vertinimą atliekantys subjektai, **efektyvumo principu**, reiškiančiu, kad rengiant teisės akto projektą turi būti įvertinamos visos galimos teisinio reguliavimo alternatyvos ir pasirenkama geriausia iš jų, teisės akte turi būti įtvirtinamos veiksmingiausiai ir ekonomiškiausiai teisinio reguliavimo tikslą leisiančios pasiekti priemonės, turi būti skelbiami ir įvertinami dėl teisinio reguliavimo gauti pasiūlymai, o teisėkūros veiksmai atliekami per protingus terminus, **aiškumo principu**, reiškiančiu, kad teisės aktuose nustatytas teisinis reguliavimas turi būti logiškas, nuoseklus, glaustas, suprantamas, tikslus, aiškus ir nedviprasmiškas, **sistemiškumo principu**, reiškiančiu, kad teisės normos turi derėti tarpusavyje, žemesnės teisinės galios teisės aktai neturi prieštarauti aukštesnės teisinės galios teisės aktams, įstatymo įgyvendinamieji teisės aktai turi būti rengiami ir priimami taip, kad įsigaliotų kartu su įstatymu ar atskiromis jo nuostatomis, kurias šie teisės aktai įgyvendina (3 straipsnis).

Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme²⁵, be kita ko, nustatyti **švietimo sistemos principai**, kurių įgyvendinimas turi būti užtikrinamas: t. y. **lygių galimybių principas**, reiškiantis, kad švietimo sistema yra *socialiai teisinga*, ji užtikrina asmens teisių įgyvendinimą, kiekvienam asmeniui ji laiduoja švietimo prieinamumą, bendrojo išsilavinimo bei pirmosios kvalifikacijos įgijimą ir sudaro sąlygas tobulinti turimą kvalifikaciją ar įgyti naują; **veiksmingumo principas**, reiškiantis, kad *švietimo sistema siekia geros kokybės rezultatų sumaniai ir taupiai naudodama turimus išteklius, nuolat vertindama, analizuodama ir planuodama savo veiklą, remdamasi veiksminga vadyba – tinkamais ir laiku priimamais sprendimais*; **tęstinumo principas**, reiškiantis, kad švietimo sistema yra lanksti, atvira, pagrįsta įvairių formų ir institucijų sąveika; ji sudaro sąlygas kiekvienam asmeniui mokytis visą gyvenimą (5 straipsnis).

Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme²⁶, be kita ko, nustatyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi **atsakomybės už priimtus sprendimus principu**, reiškiančiu, kad *viešojo administravimo subjektas*, vykdydamas administracinį reglamentavimą ar priimdamas administracinius sprendimus, turi prisiimti atsakomybę už administracinio reglamentavimo ar priimtų administracinių sprendimų sukeltus padarinius, **įstatymo viršenybės**, reiškiančiu, kad įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą viešojo administravimo subjektams turi būti nustatyti laikantis šio įstatymo nustatytų reikalavimų, o viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai sprendimai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais, **lygiateisiškumo principu**, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjektas, priimdamas administracinius sprendimus, turi atsižvelgti į tai, kad įstatymui visi asmenys lygūs, ir negali varžyti jų teisių

²⁴ [XI-2220 Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas](#) (suvestinė redakcija, galiojusi nuo 2025-01-15 iki 2025-06-30).

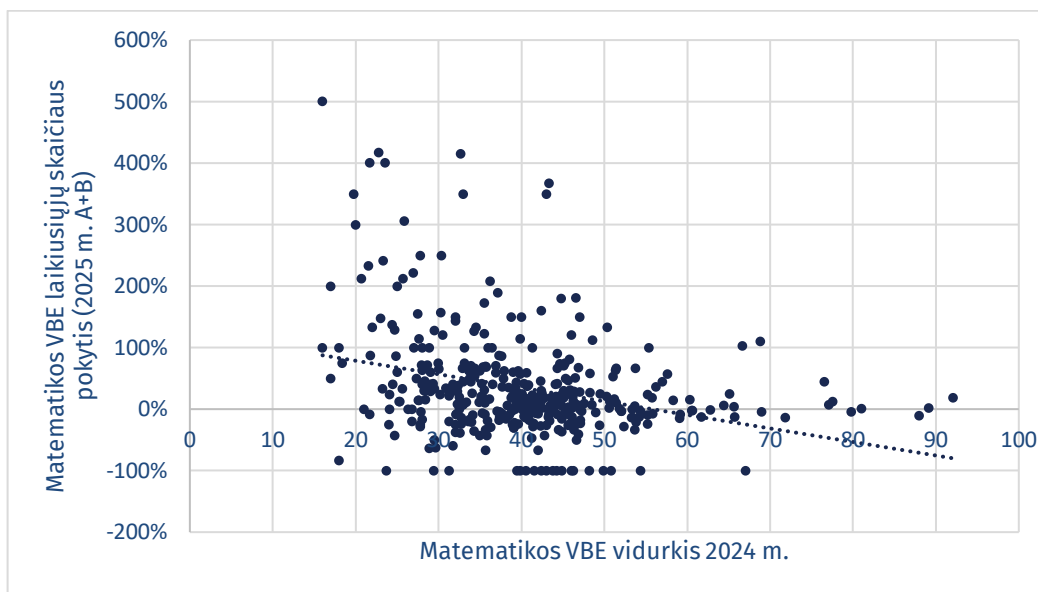
²⁵ [I-1489 Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas](#) (suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2025-01-01 iki 2025-12-31).

²⁶ [VIII-1234 Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas](#) (suvestinė redakcija, galiojanti nuo 2024-01-01).

ar teikti jiems privilegijų dėl jų lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės ir turtinės padėties, seksualinės orientacijos, išsilavinimo, religinių ar politinių pažiūrų, veiklos rūšies ir pobūdžio, gyvenamosios vietos ir kitų aplinkybių, **nepiktnaudžiavimo valdžia principu**, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjektams draudžiama atlikti viešojo administravimo funkcijas neturint šio įstatymo nustatyta tvarka suteiktų viešojo administravimo įgaliojimų arba priimti administracinius sprendimus siekiant kitų, negu įstatymų ar kitų teisės aktų nustatyta, tikslų, **proporcingumo principu**, reiškiančiu, kad administracinio sprendimo mastas ir jo įgyvendinimo priemonės turi atitikti būtinus ir pagrįstus administravimo tikslus, skaidrumo, reiškiančiu, kad viešojo administravimo subjekto veikla turi būti vieša, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus (3 straipsnis).

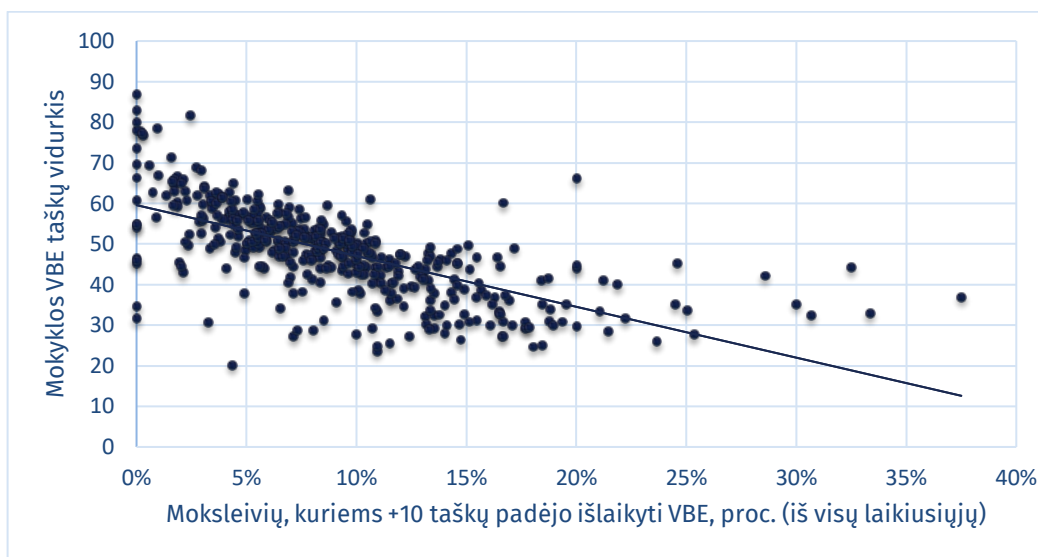
Viešojo administravimo įstatyme, be kita ko, nustatyta, kad administracinius sprendimus priimti turi teisę tik viešojo administravimo subjektai, turintys šio įstatymo nustatyta tvarka jiems suteiktus įgaliojimus (10 straipsnio 1 dalis). Privalomus reikalavimus asmenims nustato tik teisės aktų pagrindu priimti administraciniai sprendimai (10 straipsnio 2 dalis). Administraciniam sprendimui keliami reikalavimai nustatyti šio įstatymo 10 straipsnio 5 dalyje. Įstatyme taip pat nustatyta viešojo administravimo įgaliojimų suteikimo tvarka, mastas ir jų forma (5 straipsnis).

1 pav. Ryšys tarp metinio matematikos VBE laikiusiųjų skaičiaus augimo (2025 m. A+B) ir 2024 m. mokyklos VBE vidurkio.



Šaltinis – NŠA. Skaičiavimai: Valstybės kontrolė

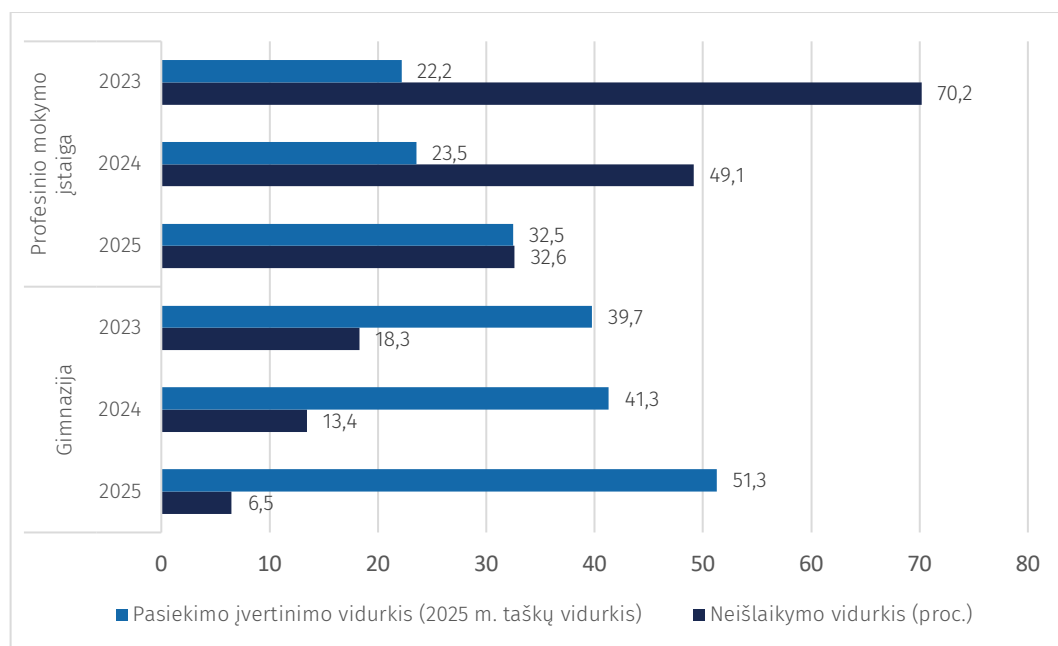
2 pav. Ryšys tarp mokyklos VBE vidurkio ir mokinių, išlaikiusių dėl +10 taškų, dalies 2025 m.



Šaltinis – NŠA. Skaičiavimai: Valstybės kontrolė

Mokyklos tipas yra susijęs su VBE neišlaikymo rodikliais. Gimnazijose neišlaikymo procentas nuosekliai mažesnis nei profesinėse mokyklose.

3 pav. VBE vidurkiai ir neišlaikymo procentas pagal mokyklos tipą, 2023–2025 m.



Šaltinis – NŠA. Skaičiavimai: Valstybės kontrolė



2025

